

Các Khu Dự Trữ Sinh Quyển: Động cơ của đổi mới bền vững

Dòng Dọc

04-04-2025

[...] the age of technology has arrived, and Kingfisher has decided it's time for something new: Technological Innovation. Innovation can help Kingfisher conserve energy while maintaining a sense of tranquility, which is suitable for an increasingly advanced age with diminishing physical strength.

Trích "Innovation"; *Wild Wise Weird* [1]

Các Khu Dự Trữ Sinh Quyển (Biosphere Reserves - BRs) của UNESCO từ lâu đã được coi là những mô hình điển hình cho việc bảo tồn đa dạng sinh học, phát triển bền vững và các sáng kiến đổi mới từ cộng đồng. Đối mặt với những thách thức toàn cầu ngày càng gia tăng, các khu vực mô hình này cung cấp nền tảng màu mỡ cho sự đổi mới, hợp tác và thay đổi hệ thống trong các hệ thống xã hội - sinh thái. Trong một bài đánh giá gần đây, Dabard, Mann và Martín-López [2] cho rằng BRs không chỉ là các khu vực bảo tồn mà còn là những yếu tố thúc đẩy sự thay đổi mạnh mẽ trong các chuyển đổi bền vững dựa trên địa phương.

Dựa trên các tài liệu hiện có và các nghiên cứu trường hợp thực tế, các tác giả đã xác định năm con đường chính mà BRs đóng góp vào sự thay đổi mang tính chuyển hóa: là những địa điểm nơi đổi mới xuất hiện một cách tự phát; là nguồn cảm hứng tạo ra bản sắc vùng miền chung, khuyến khích các thực hành bền vững; là các tổ chức kết nối các bên liên quan khác nhau; là những người đổi mới thông qua các hành động hành chính của chính mình; và là thành viên của Mạng lưới Thế giới các Khu Dự Trữ Sinh Quyển (WNBR), giúp tạo điều kiện cho việc học hỏi và hợp tác xuyên biên giới [2].

Mỗi con đường này đều đi kèm với các khuyến nghị chiến lược nhằm thúc đẩy đổi mới: tăng cường sự hiện diện và truyền thông về các sáng kiến cộng đồng; xây dựng một cảm giác chung về nơi chốn thông qua các quy trình tham gia; củng cố các mạng lưới khu

vực và hợp tác liên ngành; mở rộng các hoạt động bằng cách tận dụng chuyên môn và các đối tác địa phương; và nâng cao các cơ chế trao đổi tri thức trong WNBR. Cùng nhau, những chiến lược này nhằm mục đích trao quyền cho một loạt các tác nhân địa phương – từ doanh nhân và nhà giáo dục đến xã hội dân sự – giúp các giải pháp bền vững phù hợp với bối cảnh và có thể mở rộng được đối mặt với các thách thức.

Ví dụ, tại Khu Dự Trữ Sinh Quyển Quần Đảo Hồ Vänern ở Thụy Điển, các doanh nghiệp địa phương đã áp dụng các thực hành bền vững phù hợp với các mục tiêu của BR trong khu vực [3]. Tương tự, tại Khu Dự Trữ Mariñas Coruñesas ở Tây Ban Nha, sự hỗ trợ từ các cơ quan hành chính đã thúc đẩy sự phát triển của các sáng kiến nông sinh thái, minh chứng cho việc khi BR được tài trợ và công nhận đầy đủ, chúng có thể thúc đẩy hành động tập thể hướng đến bền vững [4].

Tuy nhiên, mặc dù có những phát triển đầy hứa hẹn, các tác giả vẫn chỉ ra những thiếu sót trong việc hỗ trợ chính sách, cơ chế tài trợ và nghiên cứu chuyên sâu. Để giải quyết những thiếu sót này, họ đề xuất chuyển sang các quan hệ đối tác dài hạn, liên ngành, coi BR là các hệ thống đổi mới ở cấp vùng. Họ cũng đề xuất việc áp dụng các nền tảng kỹ thuật số và các quy trình đánh giá có cấu trúc để ghi nhận, theo dõi và phổ biến tác động của các sáng kiến bền vững ở địa phương.

Các Khu Dự Trữ Sinh Quyển không chỉ là các khu bảo tồn mà còn là những điểm nối quan trọng giữa xã hội loài người và thế giới tự nhiên [5]. Bằng cách phát triển đổi mới thông qua bản sắc dựa trên địa phương, các mạng lưới hợp tác và trao đổi tri thức, BR mở ra những con đường cụ thể hướng tới tương lai bền vững. Khi cộng đồng toàn cầu đối mặt với những thách thức môi trường và xã hội ngày càng gia tăng, việc nhận thức đầy đủ tiềm năng chuyển hóa của các Khu Dự Trữ Sinh Quyển có thể là yếu tố quyết định trong việc tưởng tượng lại cách con người và thiên nhiên có thể cùng nhau phát triển.

Tài liệu tham khảo

[1] Vuong QH. (2024). *Wild Wise Weird*. <https://www.amazon.com/dp/B0BG2NNHY6/>

[2] Dabard CH, et al. (2025). Biosphere Reserves as catalysts for sustainability transformations: five strategies to support place-based innovation. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 73, 101508. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2025.101508>

[3] Bergstrand BO, et al. (2011). Biosphere Reserve Entrepreneurship: A pilot study on social entrepreneurship in the biosphere reserve Lake Vänern Archipelago and Mount Kinnekulle, Sweden.

[4] De-Lucio JV, Seijo F. (2023). Agroecological transitions to sustainability and biosphere reserves. *Agroecology and Sustainable Food Systems*, 47, 1207-1236. <https://doi.org/10.1080/21683565.2023.2231370>

[5] Nguyen MH. (2024). How can satirical fables offer us a vision for sustainability? *Visions for Sustainability*. <https://ojs.unito.it/index.php/visions/article/view/11267>